

Valtuustoaloite: Tilapäisen valiokunnan asettaminen kunnanhallituksen ja sen puheenjohtajiston erottamiseksi

Kunnanhallitus 16.6.2026 § 198
324/00.01.01.03/2026

Kunnanvaltuuston kokouksessa 02.06.2026 § 47 jätettiin aloite kuntalain 35 § mukaisen tilapäisen valiokunnan asettamiseksi tarkoituksena kunnanhallituksen ja sen puheenjohtajiston erottaminen. Aloitteessa todetaan, että aloitteen tekijät ovat menettäneet luottamuksen kunnanhallituksen puheenjohtajistoon. Luottamuspuolan perusteena on aloitteen mukaan muun muassa konserniohjauksen, omistajaohjauksen ja raportoinnin toteuttamiseen liittyvät puutteet sekä epäselvyydet konserniohjeen mukaisten ennakkokäsitysmenettelyjen noudattamisesta. Aloitteessa vaaditaan valtuustoa asettamaan tilapäinen valiokunta valmistelemaan kunnanhallituksen erottamista sekä selvittämään, nauttiiko kunnanhallitus edelleen valtuuston luottamusta. Aloite on kokonaisuudessaan tämän asiakohdan liitteenä.

Kuntalain 93 §:n säännös edellyttää, että kunnanhallitus valmistelee valtuustossa käsiteltävät asiat eräitä pykälässä pois suljettuja asioita lukuun ottamatta. Valmistelupakon piiristä ei ole suljettu pois tilapäisen valiokunnan asettamista koskevaa asiaa. Kun asia on tullut vireille, kunnanhallituksen tulee saattaa valtuuston päätettäväksi, asetetaanko valiokunta asiaa valmistelemaan. Hallituksen valmisteluksi riittää tällöin se, että hallitus tekee valtuustolle esityksen siitä, asetetaanko tilapäinen valiokunta vai ei ja saattaa asian valtuuston käsiteltäväksi. Koska asia on tullut vireille, tulee se nyt valmistella hallituksessa valtuustolle päätettäväksi.

Toimielimen erottamisasiassa on kysymys siitä, että kuntalain 34 §:n 1 momentin tapauksissa erotetaan aina koko toimielin varajäsenineen, silloinkin, kun kysymys on esimerkiksi vain yhteen toimielimen jäseneseen kohdistuvasta epäluottamuksesta. Kyse on ns. sovelletusta parlamentarismista, ja oikeuskäytännössä (KHO:1998:19) on katsottu, että tällainen erottamispäätös ei kohdistu yksittäiseen henkilöön, minkä vuoksi toimielimen jäsenet eivät ole esteellisiä käsittelemään toimielimen erottamista valtuustossa - samoin kuin tilapäisen valiokunnan asettamistakaan. Niin asettaminen kuin mahdollinen erottamispäätöskin kohdistuvat toimielimiin kollektiivina, eivät henkilökohtaisesti, jolloin kuntalain 97 §:n 1 momentin henkilökohtaisuusvaatimus ei täyty.

Tilapäisen valiokunnan asettaminen

Kuntalain 34 § mukaan "Valtuusto voi erottaa kunnan, kuntayhtymän ja kuntien yhteiseen toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä." Luottamushenkilöiden sekä puheenjohtajiston erottaminen tulee kuntalain 34.4 §:n mukaan vireille

kunnanhallituksen esityksestä tai vähintään neljäsosan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen. Aloitteen on allekirjoittanut yhteensä kuusi (6) valtuutettua, jolloin asia on tullut vireille kuntalain mukaisesti.

Tilapäisen valiokunnan kokoonpano

Mikäli valtuusto päättää asettaa valiokunnan, tulee sen päättää valiokunnan kokoonpanosta. Kuntalain 35 §:n mukaan valiokunnan jäsenten on oltava valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Varsinaisista jäsenistä valtuuston on valittava valiokunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Kuntaliiton ohjeen mukaan tilapäisen valiokunnan työskentely valmisteluelimenä on tärkeä olla riittävän tehokasta. Tällöin sen jäsenmäärää ei ole syytä päättää liian suureksi. Sopivan kokoinen valiokunta voi olla viisi, korkeintaan seitsemän jäsentä. Valiokunnan jäsenille on syytä valita henkilökohtaiset varajäsenet ja valinnassa on myös otettava huomioon tasa-arvolain säännökset. Tasa-arvolain 4.2 § edellyttää, että sekä jäsenissä että varajäsenissä on oltava miehiä ja naisia vähintään 40 %. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota valiokunnan kokoonpanon tasapuolisuuteen ja pyrkiä siihen, että eri mielipidesuuntaukset saavat valiokunnassa edustuksensa.

Tilapäisen valiokunnan työskentely

Erottamisen kohteena oleville luottamushenkilöille on varattava tilaisuus antaa selityksensä luottamuksen menetyksen syistä ja erottamisvaatimuksesta. Myös toimielimen varajäseniä tulee kuulla. Kuulemisen suorittaa asian valmistelusta vastaava tilapäinen valiokunta. Asianosaisen kuuleminen hallintomenettelyssä perustuu hallintolain 34 §:ään, jonka mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun. Kuntalain 35.3 §:n mukaan tilapäisen valiokunnan on hankittava sen valmisteltaviin kuuluvissa asioissa kunnanhallituksen lausunto ennen asian käsittelyä valtuustossa. Mikäli kysymys on kunnanhallituksen erottamisesta, Kuntaliiton tulkinta on, että kunnanhallitukselta lausunnon pyytäminen erikseen toimielimenä kuntalain 35 §:n mukaisesti ei ole tarpeen: kunnanhallitus on asiassa esteellinen, ja kunnanhallituksen jäseniä ja varajäseniä on jo kuultu asianosaisina.

Tilapäisessä valiokunnassa sovelletaan hallintolain 28.1 §:n esteellisyysperusteita eli esteellisyyden arviointi on tiukempaa kuin valtuutetun esteellisyys valtuustossa. Tilapäisen valiokunnan tehtävänä on valmistella valtuustolle toimielimen tai puheenjohtajiston erottamista koskevaa asiaa. Valiokuntaan ei tulisi valita valtuutettuja, jotka itse tai joiden hallintolain 28 §:ssä tarkoitettu läheinen on kyseisen toimielimen tai puheenjohtajiston jäsen tai varajäsen, koska he ovat esteellisiä valmistelevaan omaa tai läheisen erottamista eivätkä siten voisi osallistua valiokunnan työskentelyyn.

Valtuusto päättää siitä, johtaako kunnanhallituksen esitys tai valtuutettujen aloite tilapäisen valiokunnan asettamiseen. Valiokunnan asettamisen kannalla tulee olla valtuuston enemmistö. Asian käsittely jää siihen, mikäli valiokuntaa ei aseteta.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Pekka Iivari

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää:

1. Asettaa keskuudestaan kuntalain 35 §:ssä tarkoitetun tilapäisen valiokunnan valmistelevaan kunnanhallituksen erottamista koskevaa asiaa.
2. Valita tilapäiseen valiokuntaan viisi (5) jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen.
3. Nimetä varsinaisista jäsenistä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.
4. Että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin kunnan hallintosäännön määräyksiä ja että asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta.
5. Määrätä hallintojohtaja Jouni Tirolan toimimaan tilapäisen valiokunnan sihteerinä.
6. Todeta tilapäisen valiokunnan kulujen kohdentuvan kunnanhallituksen talousarviomäärärahoihin.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa julkilukemalla.

Päätös

Siirretään seuraavaan kokoukseen.